

Михайло Ібрагімов

ІБРАГІМОВ Михайло Михайлович – кандидат філософських наук, професор кафедри філософії, історії та соціології Національного університету фізичного виховання і спорту України, заслужений працівник народної освіти України. Сфера наукових інтересів – практична філософія, гуманістика, філософія права, філософія освіти, філософія спорту.

ФІЛОСОФІЯ ОЛІМПІЗМУ: «ТРАНСВЕРСАЛЬНІСТЬ» ІДЕАЛІВ ТА ЇХ СУЧАСНА СВІТОГЛЯДНА ЦІННІСТЬ

У статті розглядається проблема імплементації філософії олімпізму як структурного компоненту філософії спорту в контекст філософсько-культурного повороту (Б. Вальденфельс) у визначені психосоматичної сутності людини переакцентування з її «духо-тілесності» до «тіло-душевності». Постмодерністському терміну «негативної трансверсальності» мислення надається позитивно-конструктивний зміст у застосуванні його до розкриття феноменологічного смислу поняття «ідеали олімпізму».

Ключові слова: філософія, олімпізм, ідеали, тіло, символи, трансверсальність мислення.

Філософія олімпізму тривалий час розвивається як гуманітарний дискурс у фізкультурно-спортивній галузі знань або ж як субкультурологічна традиція в концепті моралістичних, політичних чи невизначених аксіологічних координат.

Аналіз літературних джерел відображає ситуацію, яка склалася в інтелектуальному просторі, коли філософія і фізкультурно-спортивна наука розвиваються порізно, хоча завжди між ними знаходились точки дотику, які давали привід для неоднозначних оцінок гуманістичної цінності спорту. Філософія з різних світоглядних позицій осмислює буття, оскільки розкриває зміст цілепокладання як специфічної риси життєдіяльності людини, а тому незалежно від того усвідомлює чи не усвідомлює вчений свою «філософську присутність» у власних творчих пошуках істини, він завжди торкається філософських проблем. В такому дискурсі філософія також імпліцитно притаманна багаточисленним гуманітарним вимірам олімпійського спортивного руху, що в наш час сформувався як спеціальний напрямок – «філософія олімпізму».

© М. М. Ібрагімов, 2014

В роботах українських вчених В. М. Платонова, М. М. Булатової, С. Н. Бубки та інших досліджується широкий історико-культурологічний спектр олімпізму в контексті соціально-політичних та матеріально-економічних змін, що відбувалися. При цьому вони постійно аналізують систему філософсько-моральних координат кожної історичної епохи, де Олімпійські ігри відігравали конструктивну або руйнівну роль в історичному прогресі. «Олімпійський спорт – один із визначальних соціальних феноменів сучасності. Він є не лише важливою складовою сфери спорту будь-якої країни, а й чинником, який може внести позитивні зміни у життя суспільства» [1, с. 75].

Але з давніх часів Олімпійський рух викликає неоднозначні погляди на його сутність. Оскільки в сучасних умовах «олімпізм став однією із головних сил тотальної, наскрізної і – головне – абсолютно добровільної глобалізації, у якій є сторона, що знаходиться завжди в тіні», російський культуролог О. Киласов, який написав ці рядки, називає олімпізм «окольцованим спортом (рос.), який обслуговує амбіції держав – нації, що потребують постійної демонстрації своєї зверхності у глобальному масштабі» [17, с. 8, 20].

Не вгамовуються пристрасті щодо ідеалів олімпізму, завдяки яким стало можливим вести мову про нього як про філософію життя. Сучасним їх теоретичним підґрунтя можуть бути ще недостатньо осмислені як у теорії, так і в практиці педагогіки філософські ідеї П'єра де Кубертена, ім'я якого асоціюється з відродженням Олімпійських Ігор. Свій задум Кубертен характеризував так: «Олімпізм намагається створити образ життя, який базується на радості від зусиль та поваги до основних принципів загальнолюдської етики» [15]. Під час перебудови західноєвропейської системи освіти, він відродив ідеал «калокагатії» (з грецьк. *kalokagathia*: від *kalos* – прекрасний і *agatos* – добрий), що в грецькій філософії означало гармонію тіла і душі, поєднання зовнішніх чеснот із внутрішніми, духовними, моральними чеснотами. Його ідеї лягли в основу прийняття міжнародною спортивною спільнотою Олімпійської Хартії, основоположні принципи якої складають ідеали олімпізму, що передбачають виховання молоді засобами спорту, а саме: взаємоповага, дружба, атмосфера солідарності та чесної гри, виключення будь-якої дискримінації [22].

Але реальна гуманістична цінність сучасного спорту значно нижча того потенціалу, тих можливостей, якими взагалі володіє спорт. Спостерігається девальвація естетичних та інших духовних цінностей у спорті, передусім у спорті вищих досягнень. На перший план виходять цінності, пов'язані з досягненням матеріальних благ, слави, переваги однієї людини над іншою, однієї нації (країни) над іншою тощо [6, с. 94].

Однак, одні сучасні дослідники вважають ідеї Кубертена такими, що надихають нове покоління конструктивним оптимізмом, а інші –

застарілими, що не мають ніякої цінності в теперішній час. «Среди всех сил, движущих современным миром и обогащающих человечество, – писал он, – нет, на мой взгляд, такой, на которую мы можем положиться больше, чем на спорт. Это сила, которая отвечает всем современным нуждам» [27, р. 70].

Протилежну думку висловлює У. Р. Морфод, який характеризує ідеологію оновлення олімпізму П'єра де Кубертена такою, що не відповідає сучасним реаліям. «Концепція олімпізму, – пише він, – створена на основі характерного для вікторіанської епохи упередженого уявлення про спорт Древньої Греції і Середньовіччя» і як «пережиток вікторіанської епохи» являє собою «мішанину із мертвої ідеології, історичних фальшувань і благоговійним прихильництвом перед лицем-любителем» [20, с. 21-27].

А тому на сьогодні виникає потреба у більш глибокому філософсько-феноменологічному тлумаченні «олімпізму», змісту попередніх його ідеалів і подальшої їх долі, як концепту сучасної філософії спорту. Постає проблема: яким чином філософія олімпізму може збагатити культуру і бути імплантованою у філософський інструментарій в добу конструйованого світу постмодерну?

Метою статті є спроба виокремити філософську компоненту в атрибутивному ряді текстуальних асоціацій логіко-позитивістського мислення у співвідношенні ідеалів і символів олімпізму та привернути увагу фахівців до необхідності розвитку філософії спорту як світоглядного дискурсу у номінуванні тілесності людини. Окреслити відповідь на достатньо складне питання не можливо без врахування колориту тієї палітри філософської культури, яка домінує в сьогоденні.

Враховуючи об'ємну широту поставленої мети, у вигляді тез зосередимо увагу на двох проблемах: по-перше, позначимо особливості філософсько-культурного повороту (Б. Вальденфельс), переоцінку уже «переоцінених цінностей» (Ф. Ніцше), що в «хаосі інтерпретацій» уже позначився на авансцені духовної драми цивілізаційної віртуальності – зміщення акцентів у визначенні психосоматичної сутності людини з «духо-тілесності» до «тіло-душевності». По-друге, використаємо деяку постмодерністську термінологію для позначення власних міркувань в концепті названого повороту з урахуванням неомарксистського, постекзистенціалістського арсеналу мовлення. Зокрема, терміну «трансверсальність» надаємо позитивно-конструктивний зміст у застосуванні його до розкриття феноменологічного змісту поняття «ідеали олімпізму». Автор трактує це поняття як символізацію досконалої людської тілесності, що дає змогу визначити спорт як еталонний вид фізичної культури і створити місток для поєднання в одну теоретичну схему «філософію тілесності», «філософію здоров'я» та «філософію спорту».

Сучасна філософська думка в Україні позначається багатозначною строкатістю, що з позиції традиційного раціоналістичного мислення номіналізується як еклектизм. Прихильник класичної тенденції у філософії М.О. Булатов констатує: «Для сучасного стану філософської думки України характерна розмаїтість принципів, бо майже кожен дослідник поєднає фрагменти різних учень. Тому стан думки не лише плюралістичний, а й еклектичний» [2, с. 356]. Позитивний сенс такого стану він вбачає в тому, що це «дає змогу засвоїти більший масив філософської культури», яка ніколи не вичерпується [там само].

Представники молодшої філософської генерації звертаються до проблематичності дослідження нових концептів у сучасному контексті мови. «Опозиційність, що існує в межах постмодерністського дискурсу (суб'єктивність – асуб'єктивність, смисл – симулякр, темпоральність – дегуманізація часу, текстуальність – інтертекстуальність), розкриває простір постмодерну в модусі іронічно-ігрової та стимуляційної настанови відзначеної ситуацією надзвичайної складності конститування та встановлення концептів, що певною мірою є детермінованим негативним образом людини, згідно з яким вона є: фрагментарною, розірваною та зведеною до набору носія мовних актів, бажань, спокус (вид авт. – М. І.)», – пише аспірантка К. С. Гончаренко [4, с. 56].

Підкреслимо останню фразу, де підтверджується попередня думка М. О. Булатова про постмодерн як еклектичну, «мозаїчну» культуру (А. Моль), що «монтажує» фрагменти різних учень, складає найсуттєвішу рису постмодерністської філософії. В даному випадку мова йде про мовну репрезентацію смислів в різнопланових дискурсах, яким, звичайно, може бути й спортивний аналог. Російський лінгвіст О. Г. Малишева вказує, що в терміні «концептуальна метамонічна модель» мова може йти про «метафоричне осмислення позначеного, про образну природу того, що позначає і – в наслідок – про метафоричний спосіб мовної об'єктивізації суб'єкта» [19, с. 37].

Не вдаючись до будь-яких загальних оцінок постмодернізму, звернемось до його коментаторів Ч.Е. Вінквіста та В.Е. Тейлора, які визначають цей напрямок не лише як стиль мислення, а як «безперервний процес, процес одночасного розпаду та перетворення в межах безлічі мистецьких, культурних та інтелектуальних традицій» [7, с. 11]. Як виклик раціоналізму, постмодерністська філософія оголосила себе емансипатором свідомості цивілізації від ідеалів-ідолів минулої епохи, які гальмували та обмежували багатовіковий процес самореалізації особистості [10, с. 628].

Тут виникає нове питання: чи можна віднести філософію олімпізму до названого напрямку, адже він закликає подолати попередні традиції культури, де наслідування ідеалам маніфестувало історичний

процес в єдине ціле? Але можна поставити зустрічне питання – чи можна філософські методи рефлексування, які застосовує структуралістський позитивізм на теренах наук як семіотика, семантика, лінгвістична філософія, психіатрія (Ж. Дельоз, Ф. Гваттарі), археологія тощо, презентувати в статусі філософії?

На мою думку, надмірне захоплення англосаксонськими і західноєвропейськими витівками біснуватого розуму призводить до питання про природу самої філософії, яку в останніх роботах Б. С. Кримський поставив у дихотомічний ряд: «Філософія – авантюра духу чи літургія смислу?» [13, с. 8-21]. Нехтування ідеалами призводить до поклоніння ідолам і той, хто молиться на них, потрапляє в тенета безвір'я, безсмертності, апатії і втрачає смисл свого існування. Чи не зійдемо ми з розуму, як це в життєвому процесі відбулося з Ф. Ніцше, Ж. Дельозом чи іншими шукачами «трансверсального», «номадичного», «репрезентативного», «релевантного», «феноменологічного» та іншого мислення, «паталогічного споглядання» (Я. Буркгард), в якому за нагромадженням термінів втрачається життєтворчий імпульс філософського обґрунтування самоствердження людського в людині.

Наведений рефрен не мав на меті зачіпати чиїсь наукові амбіції чи принизити стремління молодих учених збагатити вітчизняні філософські варіації осмислення дійсності якби не три моменти, на які хотілось би звернути увагу: по-перше, ще за радянських часів багато зарубіжних ідеологів намагалися потрапити під лезо нищівної критики «войовничого матеріалізму», щоб здобути бонуси визнання у очах своїх співгромадян, а тепер спостерігається намагання деяких вітчизняних молодих науковців реанімувати деякі відхилені і забуті зарубіжні філософські номінанти і цим підвищити свій статус «наукової обізнаності». Принагідно скажемо, що в пошуках новизни можна потрапити не лише на чистий, освітлений простір, а й в багнюку «хламу історії». Та й чи насправді те, що видається за «нові ідеї», виявляється новим? По-друге, інколи за еквілібристикою слів втрачається позиція автора і затьмарюється смисл самої філософії як провідниці суспільної думки, губиться популярність і доступність філософії, яка нагадує вишколену і заангажовану у власному корпоративному інтересі сповідь, відірвану від живої пульсації життя і тих нагальних проблем, на які вона за своєю природою має шукати відповіді. По-третє, показова інтелегібельність спрямовує свідомість у містичну сферу підсвідомого і цим відволікає людину від активної творчої самобутності відіграє маніпулятивну функцію в духовній ойкумені. «Ці нові, все більш витончені форми панування, контролю, маніпуляції здійснюються за допомогою філософії, соціальних та природничих наук, які створюють для цього необхідну техніку та «наукове обґрунтування», – підсумовує історик

філософії В. І. Ярошовець, аналізуючи соціальні корені переходу західної філософії від структуралізму до постмодернізму [25, с. 41].

Цікавими є його думки відносно лінгвістичної проблематики філософії, яка під впливом офіційної ідеології у філософії та культурі України «хворіла» на недооцінку важливої ролі мови людському житті і до неї ставились як до формального засобу і інтерпретувалась «як дещо другорядне відносно дійсності, свідомості», але й перебільшення герменевтикою, структуралізмом, логічним позитивізмом філософського аналізу культури «ідейно готує та виправдовує чисте свавілля у справах та судженнях, безвідповідальність у сфері ідей», бо політичним замовникам стало зрозуміло, що «попередні концепції чистої інструментальної мови несуть загрози практичні та ідейні наслідки» [25, с. 43].

Щоб не склалось враження про нібито ретроградську позицію автора, приведемо як приклад позитивного впливу постмодерністських студій на розвиток вітчизняної «освітософії» роботи Л. Горбунової, яка активно пропагує ідеї Ж. Дельоза і Ф. Гваттарі, розглядає номадизм як спосіб мислення, як філософію «інтелектуального кочування» спрямованого «проти пануючих і репресивних сил Держави розуму, порядку «поліса», що заточують живу думку в деспотичні структури ієрархічних норм і цінностей» [5, с.19], спрямовує свої міркування в бік розвитку вміння учнями самостійно мислити, до концепції «навчання третього ступеня» або «третинного навчання» (за Г. Бейтсоном), під час якого учні набувають навичок самостійної зміни варіантів мислення. Вона пише: «Принципи трансцендентального емпіризму, розроблені Ж. Дельозом, можуть сприяти створенню нової системи освіти, націленої на розвиток творчих здібностей і «іхню гру», на виховання трансцендентальної здатності ставити проблеми, а не «впізнавання» і «презентацію» знання за допомогою дресури [5, с. 31].

Дресура – це форми навчання, котрі спрямовані на формування умінь учня оперувати готовим знанням і відтворювати його в рамках певного способу мислення, тобто відповідності до структур порядку, що характеризує дисциплінарну мову освітянської епохи Нового часу (строго визначені поняття і закони, які необхідно вивчити напам'ять). В на практиці це означає формування за допомогою тестування «зобов'язаного мислення», коли молода людина не може вільно висловити власну думку у різних варіаціях, чим втрачається образність сприйняття світу. Педагогічні спостереження показують, що, не зважаючи на достатньо об'ємний час у навчальному процесі на мовну підготовку учнів та студентів, вони не можуть складно і грамотно писати, а їх мовлення насичене «паразитами» на кшталт «типа», «короче», що нагадує психонімічний синдром інтелектуальної збитковості.

Викладачі ВНЗ А.В. Кравченко. Ю.В. Макешина вказують на такі недоліки мовлення вихованців як «вживання лексичних штампів; відсутність елементарного набору синонімів, влучних образних виразів; невиразність мовлення, відсутність найпростіших навичок вибору влучного афоризму, крилатого вислову; відсутність відчуття ситуації» [12, с. 179].

У філософії постмодерну подібне явище йменується як «трансверсальна негативність» (transversal negativity) мислення, коли залишається невисловленим «якийсь пригнічений неусвідомлений зміст», який не сублімується в мові і тоді це призводить до «невротичних симптомів та гіберабстрактної мови», що характерне для психо-соціо-біологічного середовища [7, с. 435].

Якщо мову вести про трансверсивність ідеалів олімпізму, то це вже не буде негативністю, оскільки змінюється мовний об'єкт мислення, а саме: людська тілесність. Спираючись на низку таких мотивів як тілесність, чужість, нормальність і часові межі, що відіграють центральні ролі у феноменології. Б. Вальденфельс звертає увагу на перехід у філософії від конструктивістського стилю мислення, «який все переддане редукує до чогось, із чого виростають певні конструкти та штучні побудови», до природно-фундаменталістського стилю мислення, «який орієнтується на переданий порядок природи, буцімто культура сама є частиною або епіфеноменом природної частини» і підкреслює думку, що людське тіло є вирішальним мостом в поєднанні природи і культури [3, с. 17,19]. У такому ракурсі спорт в аналітичній філософії конструюється як соціально значуща і можливо єдина форма відтворення натурально-природного субстрату людської діяльності його тілесно-фізичної організації.

На пострадянському просторі у артикуляції фізичної культури і спорту ще домінує філософсько-культурологічний фон, але «в сучасному суспільстві спорт і спортивна діяльність стали настільки складними явищами, що не уявляється можливим обмежуватись виключно культурологічним підходом», – пишуть російські філософи [24, с. 70-72].

Французький Б. Жьо вважає, що спорт – це об'єднання соціокультурних елементів вищого порядку і розвиває ідею про спорт як «контрсуспільство з численними протиріччями». Наводячи ці вислови, Г. Люшен (Німеччина) на Всесвітньому науковому конгресі «Спорт у сучасному суспільстві» (Тбілісі, 10 – 15 червня 1980 р.) заявив: «В настоящее время я считаю весьма благоприятным тот факт, что мы впервые предприняли описательный и феноменологический анализ, когда говорили о диалектической структуре спортивного соревнования и о его возможных последствиях для мира» [18, с. 28-37].

Розвиваючи феноменологію тілесності (М. Мерло-Понті, Б. Вандельфельс), українські філософи звертаються до теоретичного аналізу тілесного досвіду (В. Кебуладзе), до метафізики тілесності (О. Гомілко), до соматичного буття персонального світу особистості (Л. Газнюк), до епістемології людської тілесності (В. Косяк), які в цілому можна розглядати як фундацію світоглядно-теоретичних засад філософії спорту. У світовій філософській літературі відбувається жвава дискусія щодо співвідношення спорту і тілесності, які в основному розглядаються з позицій феноменології й екзистенціалізму.

Засновник російської теорії філософії спорту В. І. Столяров звертає увагу на роботи А. Лінгіс «Орхидеи и мускулы» [Lingis, 1988], К. Маєр «Телесность, спорт и значение» [Meier, 1988b], Ж. П. Сартр «Тело» [Sartre, 1988b], Франс де Вахтер «Символизм здорового тела» [Wachter, 1988], П. Вейс «Вызов тела» [Weiss P., 1988], і цим підкреслює комплексний, інтегративний, міждисциплінарний її характер. На цій підставі він робить висновок, що «здавалося б різні проблеми цієї дисципліни об'єднує не тільки їх тісний зв'язок, але і те, що всі вони передбачають осмислення граничних основ, фундаментальних передумов тих форм соціального буття і життєдіяльності, котрі пов'язані із спортом і тілесністю людини» [23, с. 30].

На тлі розвою філософської думки щодо методологічних та світоглядних засад філософії спорту автор приходить до висновку можливості синтезування їх в єдину концептуальну теорію, з діалектичним виокремленням особливого й загального, частини і цілого, якими є філософія тілесності і філософія спорту. Звертаючись до засобів постекзистенціалістського мислення (К. Райда), автор розглядає філософію спорту як синтез екзистенціалізму і спортології, адже В.І. Столяров з позицій діалектичного матеріалізму говорить про не зрозумілу за змістом «метафілософію». Можливо він і має на увазі існуючий екзистенціалістсько-феноменологічний досвід опанування онтології спорту?

Постекзистенційне мислення відносно філософії спорту виявляється у синкретичному поєднанні антропологічної проблематики в концепті феноменології тілесності, що дозволяє розглядати спорт і загальну фізичну культуру, не зважаючи на їх різне соціально-цільове призначення, порізно як дві культури (Л. Лубишева), а як співвідношення загального й особливого. В даному випадку спорт виступає як еталонний вид фізичної культури [8, с.103-115]; [9, с. 126 – 133].

Сучасний спорт можна представити як символізацію ідеальної тілесної організації людини, його вольових спроб гармонізації фізичних і духовних сил, де поєднуються і, в залежності від творчих здібностей спортсмена, варіюються його розумові, соматичні, психічні, біологічні, механічні та інші природні, а разом із ними й інтелектуальні потенції. В

позитивній трансверсальності перетинаються такі мовні символи як ідеали, цінності та смисли. В такому розумінні світоглядну проблематику можна розглядати як український варіант феноменології, адже сучасний її знавець В. Кебуладзе, повністю занурений у лоно західноєвропейської феноменології, маніфестує свого попередника С. Кошарного як українського науковця, що «із феноменологічних позицій розглядає проблеми співвідношення культури, наукового розуму і телеології європейської історії, аналізує феноменологічну онтологію та вчення про життєсвіт, намагається подолати соліпсизм у феноменології» [11, с. 10].

Представники київської філософської школи завжди опікувались турботами мас і спрямовували в концепті західноєвропейської філософії власні творчі доробки в русло вимог часу, розвивали марксистську ідею активно-творчої сутності свідомості, виступали проти тоталітарного мислення, за що постійно переслідувались [14, с.105-192].

В історії філософської думки вони увійшли як фундатори філософсько-світоглядної проблематики, що відповідало попередній українській кордоцентричній філософській традиції. Центральне місце в їх світоглядній теорії посідала категорія ідеалу як свідомо-вольового устремління до досконалості людини, як образу майбутнього, бажаного, як мотиваційно-спонукальної установки, яка визначає практичну діяльність людини. «Ідеал – це зразок досконалості у мисленні, норма до якої потрібно прагнути як до кінцевої мети діяльності», – в словах українського філософа О. І. Яценка, ідеали, як форма філософствування, співвідносяться з практичними конкретними цілями [26, с. 153].

В сучасних умовах відновлення й пропаганди благородних ідеалів спорту може бути ефективною перешкодою проти його дискримінації. Фундаментальний дослідник всезагальної історії фізичної культури й спорту Ласло Кун однозначно пов'язував стан і рівень їх розвитку в залежності від ідеалів епохи. Він писав: «Ясно, что на основе идеала нельзя оценить физическую культуру никакого общества. Однако он (идеал – авт. І.М.) четко показывает господствующую духовную установку, принятые нормы воспитания, морали и эстетики, отражает ту систему ценностей, которая тем или иным образом является руководящим принципом всех членов общества» [16, с.24].

Ідеали епохи складають зміст «ідеї спорту і фізичної культури», яка фокусує в собі весь багатообразний спектр існуючих соціальних зв'язків та відносин. Ідеали фізичної культури і спорту носять епохальний, а не індивідуальний, локальний, тимчасовий характер. Історія знає епохи возвеличення спорту, як змагально-ігрової форми взаємовідносин між людьми, в ранг кумира, оточеного таким ореолом святості, який спроможний вирішувати загальнонародні проблеми. Наприклад: Олімпійські ігри в Греції стали вирішенням національної

трагедії еллінів, які відчували величезну потребу в єднанні, а до цього розрізнених в результаті міжусобних родоплемінних війн між містами-полісами. Але історія також знає і століття його забуття, щоб з часом знову відроджувались – знаменувати нову епоху.

Звичайно, ідеали кожної епохи наповнюються новим змістом. Вони не ідоли і не фетиші, яким люди повинні поклонятись. Вони перетворюються в кожну епоху у направленні посилення їхньої гуманістичності. Так, спорт з раніше подійного і достатньо екзальтованого явища і шкідливого для здоров'я спортсменів, поступово перетворюється в масовий спорт, «спорт для всіх», кондиційний спорт, параолімпійський спорт, де основною його цінністю є збереження і вдосконалення здорової людської тілесності, розвиток соціальних, моральних і фізичних адаптивних якостей людини.

Як висновок підкреслимо, що у світовій культурі помітний поворот до переосмислення її засадових витоків і при цьому знову звертається до грецької системи гармонійного виховання інтелектуальних, фізичних і моральних властивостей людини як способу самовдосконалення, що фіксується в синкретичному понятті «Арете». Арете – це сила, здібність людини до активних дій, що поєднує силу і здоров'я (арете тіла), силу розуму і добродієності (арете духу). З часом в поняття «Арете» вкладають момент суспільного визнання, яке впливає з глибокого соціального характеру всіх людських цінностей. В започатковому смислі слово «арете» повинно було бути об'єктивним описанням чеснот його носія, притаманної йому сили, що забезпечує його досконалість. В такому контексті актуалізується проблематика філософії спорту, яка концентрує увагу різнобічних філософських систем на людську тілесність і проблеми її самозбереження у вихорі цивілізаційних віртуальних збочень.

У педагогічному процесі українських навчальних закладів можливо було б переакцентувати у назві уроки з «фізкультури» на заняття з «культури тілесності», що об'єднувало б філософські і виховні традиції тілесного навчання і фізичного виховання. Невідкладним завданням постає соціально-педагогічна проблема «сделать спорт вдохновением для молодых людей с тем, чтобы они осознали его значимость в своей жизни», – сказав у вітальному слові президент МОК Жак Рогге з приводу видання першого в Україні фундаментального дослідження «Олімпійський спорт» [21, с.8].

Література

1. Бубка С. Н. Соціальна спрямованість економічних програм у сучасному олімпійському спорті / С. Н. Бубка // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – №4. – 2011.

2. Булатов М.О. Філософський словник. – К.: «Стилос». – 2009.
3. Вальденфельс Б. Міркування щодо генеалогії культури / Б. Вальденфельс. – Філософська думка. – 2009. – №1.
4. Гончаренко К.С. особливості розуміння феномену «con-sept» в постмодерністській традиції Ж. Дельоза / К.С. Гончаренко // Філософські обрії. – 2013. – вип. 29.
5. Горбунова Л. Номадизм як спосіб мислення та освітня стратегія / Л. Горбунова // Філософія освіти, 2011. – № 1-2 (10).
6. Дутчак М. В. Спорт для всіх в Україні: теорія та практика / М. В. Дутчак. – К.: Олимп. л-ра, 2009. – 279 с.
7. Енциклопедія постмодернізму. За ред. Чарлза Е. Вінквіста та Віктора Е. Тейлора. Наук. редак. О. Шевченко. – К.: «ОСНОВИ». – 2003.
8. Ібрагімов М.М. «Філософія спорту» в екзистенційно-онтологічній проблематиці фізкультурно-спортивного наукознавства. / М.М. Ібрагімов // Мультиверсум. Філософський альманах. – вип. 8 (106). – 2011.
9. Ібрагімов М.М. Феноменологія тілесності як «тілесний досвід» у сучасному фізкультурно- спортивному просторі. / М.М. Ібрагімов // Теорія і методика фізичного виховання. – №3. – 2012.
10. Історія філософії. Підручник /Ярошовець В.І., Бичко І.В., Бугров В.А. та ін.; за ред. В.І. Ярошовця. – К.: ПАРАПАН. – 2002.
11. Кебуладзе В. Історія розвитку феноменологічної філософії в Україні / В. Кебуладзе. – Філософська думка. – 2009. – №1.
12. Кравченко А.В. Про необхідність підвищення мовленнєвої культури фахівців у галузі фізичної культури та спорту / А.В. Кравченко, Ю. В. Макешина // Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук. Частина II. – Дніпропетровськ.: Свідлер, 2012.
13. Кримський Б. С. Філософія як соціокультурний феномен. / Б. С. Кримський. – К.: ПАРАПАН. – 2003.
14. Крымский С. Б. Наш разговор длиною в жизнь. Цикл интервью Татьяны Чайки / С. Б. Крымский. – К.: изд. дом Дмитрия Бураго. – 2012. – 436 с.
15. Кубертен П. Олимпийские мемуари. – К.: Олимп. л-ра, 1997.
16. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта. – М.: «Радуга». – 1882.
17. Кыласов А. В. Окольцованный спорт. Истоки и смысл современного олимпизма [Текст] / Алексей Кыласов. – М.: АИРО-XXI, 2010. – 328 с.
18. Люшен Г. Спорт, конфликты и мир / Г. Люшен // Спорт в современном обществе. Сб. итог. науч. мат. – М.: ФиС., 1982.
19. Мальшева Е.Г. Своеобразие языковой репрезентации концептуальной метонимической модели «спорт-это смерть» в текстах спортивного дискурса / Е.Г.Мальшева // Вестник Пермского университета. – 2010. – № 6 (12). – С. 37. Енциклопедія постмодернізму. За ред. Чарлза Е. Вінквіста та Віктора Е. Тейлора. Наук. редак. О. Шевченко. – К.: «ОСНОВИ». – 2003.
20. Морфорд У.Р. Олимпизм – пережиток викторианської епохи / У.Р. Морфорд // Междунар. спортивное движение: экспрес-информация. – Вып. I. – М.: ЦООНТИ-ФиС, 1987.

21. Олимпийский спорт: в 2т./В. Н. Платонов, М.М. Булатова, С.Н. Бубка [и др.]; под общ. ред. В.Н. Платонова. – К.: Олимп. лит., 2009. – Т.1.
22. Олімпійська хартія / Міжнародний олімпійський комітет. – К.: Олимп. л-ра, 1998. – 96 с.
23. Столяров В. И. Философия спорта и телесности человека: Монография. В 2-х кн. – М.: Издательство «Университетская книга», 2011. – Кн.1. Введение в мир философии спорта и телесности человека. – 776 с.
24. Шимин Н.Д. Идолы и идеалы в спорте / Н.Д. Шимин, А. Н. Шими-на. – Физическая культура и здоровье. – 2007. – №1.
25. Ярошовець В. І. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму: підручник / В. І. Ярошовець. – К.: Видавничо- поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 263 с.
26. Яценко А. И. Целеполагание и идеалы / А. И. Яценко. – К.: Наукова думка, 1977.
27. Vialar Paul (1962a). Pierre de Coubertin (I): The Man – The Games // Report of the 2nd Summer Session of the IOA. – Athens 1962.

Ибрагимов М.М.

ФИЛОСОФИЯ ОЛИМПИЗМА: «ТРАНСВЕРСАЛЬНОСТЬ» ИДЕАЛОВ И ИХ СОВРЕМЕННАЯ МИРОВОЗЗРЕНЧЕСКАЯ ЦЕННОСТЬ

В статье рассматривается проблема имплементации философии олимпизма как структурного компонента философии спорта в контекст философско-культурного поворота (Б. Вальденфельс) переакцентированием в определении психосоматической природы человека с «духо-телесности» к «тело-душевности». Постмодернистскому термину «негативной трансверсальности» мышления придается позитивно-конструктивное содержание в применении его к раскрытию феноменологического смысла понятия «идеалы олимпизма».

Ключевые слова: философия, олимпизм, идеалы, тело, символы, трансверсальность мышления.

Michael Ibragimov

PHILOSOPHY OF OLYMPISM «TRANSVERSALNIST» IDEALS AND THEIR MODERN IDEOLOGICAL VALUE

This paper addresses the problem of implementing the philosophy of Olympism as a structural component of the philosophy of sport in the context of philosophical and cultural rotation (B.Valdenfels) in certain psychosomatic nature of man pereaktivannya its «duho-physicality» to «body-cordiality». Postmodern term «negative transversalnosti» thinking positively provided constructive content in applying it to disclose the phenomenological sense notion of «ideals of Olympism».

Keywords: philosophy, Olympism, ideals, body, characters transversalnist thinking.

Надійшла до редакції 19.02.2014 р.